

protocol

Dyslexie

Auteur(s):	MT	
Datum:	27-1-2025	
Vastgesteld door:	Directie	d.d. 4-6-2025

Protocol dyslexie

Inhoud

Voorwoord	3
1. Beschrijving van de procedure omtrent dyslexie op het Maaswaal College:	4
- leerlingen met een dyslexieverklaring	
- leerlingen met signalen van dyslexie	
2. Overzicht van de faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring:	5
3. Communicatie:	6
- leerlingen	
- mentor	
- docenten	
- ouders	
- aanspreekpunt ClaroRead	
- locatiemanagement (LMT)	
- orthopedagoog	
- ondersteuningscoördinator	
4. Bijlagen:	
- wat is dyslexie?	8
- dyslexie thuis	12
- aangepaste normering spelfouten	14
- begrippen	15

Voorwoord

Het huidige dyslexieprotocol is gebaseerd op het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs¹.

In dit protocol worden drie uitgangspunten gehanteerd:

- geïntegreerde begeleiding
- het economisch principe
- begeleiding gedurende de gehele schoolloopbaan.

Geïntegreerde begeleiding betekent dat ondersteuning op het gebied van lezen en spelling tijdens de lessen wordt aangeboden zodat alle leerlingen hiervan kunnen profiteren. Het economische principe betekent zo veel mogelijk effectiviteit met zo min mogelijk extra inspanning.

In dit protocol wordt beschreven hoe het traject verloopt voor leerlingen met signalen van dyslexie en leerlingen bij wie dyslexie reeds is vastgesteld. Leerlingen met een dyslexieverklaring mogen op het Maaswaal College gebruikmaken van faciliteiten. Deze faciliteiten worden beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van de dyslexieverklaring wordt bepaald op welke faciliteiten een leerling recht heeft. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders en monitort het gebruik van faciliteiten.

¹ Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, Bekebrede, J., Cox, A., Henneman, K. & Krosse, H. de, 2013

1. Beschrijving van de procedure omtrent dyslexie

Er zijn twee verschillende procedures omtrent dyslexie op het MWC: één voor leerlingen die wel een dyslexieverklaring hebben en één voor leerlingen die (nog) geen dyslexieverklaring hebben. De communicatie naar de leerling, de ouders en de docenten staat hierin centraal.

Als een leerling **met een dyslexieverklaring** op school komt, is het van belang dat de faciliteiten waar de leerling gebruik van wenst te maken (afgestemd op de dyslexieverklaring) naar de betrokken partijen worden gecommuniceerd. Dit zijn: de leerling, de mentor, de lesgevende docenten en de ouders. Daarnaast is er een procedure voor leerlingen die **zonder dyslexieverklaring** op het MWC starten, maar waarbij in de loop van de schoolloopbaan signalen worden gezien die kunnen wijzen op dyslexie. Dit kan voortkomen uit de informatie van de toeleverende school of op basis van signalen van docenten, leerlingen of ouders.

Leerlingen met een dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring is afgegeven door een erkend deskundige met minimaal een BIG-registratie² of door een orthopedagoog-generalist. De verklaring maakt onderdeel uit van het dossier van de leerling. De leerling heeft vervolgens recht op de faciliteiten die in de verklaring staan en die op het MWC worden aangeboden. Er worden verschillende stappen ondernomen.

- Een nieuwe leerling met een dyslexieverklaring wordt aan het begin van het schooljaar uitgenodigd voor een bijeenkomst waarin uitleg wordt gegeven over de faciliteiten die op het MWC worden aangeboden en waarin het voorleesprogramma ClaroRead (t.b.v. verklanking) wordt geïnstalleerd op de laptop en toegelicht.
- De gegevens worden vervolgens verwerkt in een actueel overzicht. Dit overzicht wordt geplaatst op SharePoint. Docenten kunnen dit overzicht op elk gewenst moment bekijken. In het begin van het schooljaar ontvangen alle docenten hierover een mail. Tevens worden de dyslexiefaciliteiten per leerling vermeld in SOM.

Leerlingen zonder een dyslexieverklaring

Als er uit de gegevens van de basisschool/ aanleverende school of uit de leerlingbespreking blijkt dat er signalen zijn van dyslexie dan worden de volgende stappen ondernomen door het MWC:

- Het dossier van de leerling wordt bekeken om te zien of er voldoende signalen zijn van dyslexie.
- Bij voldoende signalen van dyslexie wordt er in overleg met de ouders besloten of:
 1. de orthopedagoog op school enkele testen afneemt op het gebied van lezen en/of spelling en daarna adviseert om de leerling wel of niet verder te laten testen door een gespecialiseerde praktijk.
 2. er meteen wordt doorverwezen naar een gespecialiseerde praktijk voor een dyslexieonderzoek.

Ouders kunnen zelf contact opnemen met een gespecialiseerde praktijk en een aanmelding doen voor een dyslexieonderzoek. Mocht uit het dyslexieonderzoek blijken dat de leerling dyslexie heeft, dan krijgt de leerling een dyslexieverklaring. Een dyslexieverklaring is onbeperkt geldig.

² Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

2. Overzicht van de faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring

Hieronder vindt u een opsomming van de faciliteiten die het MWC aanbiedt. Deze faciliteiten zijn in overeenstemming met het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. Op basis van de individuele dyslexieverklaring wordt beoordeeld op welke faciliteiten een leerling recht heeft.

De faciliteiten die het MWC aanbiedt:

- extra tijd bij toetsen: 25% extra tijd van de totale duur, tot een maximum van 30 minuten totaal.
- het gebruik van een leesliniaal: mocht de leerling moeite hebben met de standaard lettergrootte van toetsen (Arial lettertype 12), dan adviseert het MWC ouders zelf een leesliniaal aan te schaffen om de letters te vergroten.
- digitale ondersteuning:
 - digitaal voorleesprogramma ClaroRead bij toetsen.
 - laptop in de klas (ouders hebben deze zelf gekocht of gehuurd).
- een aangepaste spellingnormering bij de talen: maximaal 1 punt aftrek op een 10 puntsschaal; conform de exameneisen (zie bijlage 3 voor uitleg).
- in de bovenbouw van het vwo kan dispensatie worden gegeven voor één van de verplichte vreemde talen (Frans of Duits).

Faciliteiten examenregeling: (voor SE en CSE)

- extra tijd (25% extra tijd van de totale duur, tot een maximum van 30 minuten totaal).
- gebruik van verklanking van de tekst.

Uitgangspunten betreffende leerlingen met een officiële dyslexieverklaring:

- docenten, leerlingen en ouders moeten op de hoogte zijn van afspraken.
- de docenten moeten zich aan de afspraken (kunnen) houden.
- de school behoudt zich het recht voor op basis van advisering door de orthopedagogen aanvullende aanpassingen te doen wanneer daar in individuele gevallen noodzaak toe gezien wordt en dit voldoende kan worden onderbouwd. Deze aanpassingen zijn nooit in strijd met wettelijke eisen of regelgeving.
- De soort faciliteiten die we bieden hangt af van de mogelijkheden van de school. De school kan niet tegemoetkomen aan alle faciliteiten die genoemd worden in een dyslexieverklaring.

3. Communicatie

Heldere afspraken en naleving hiervan dragen bij aan een actief dyslexiebeleid en kunnen de leerling ondersteunen bij het leren omgaan met zijn of haar dyslexie. Goede afspraken en het benoemen van de verantwoordelijkheid van de verschillende partijen ondersteunen dit.

- **Leerlingen**

De leerling wordt aan het begin van het schooljaar uitgenodigd voor een bijeenkomst waarin uitleg wordt gegeven over de faciliteiten die op het MWC worden aangeboden en waarin het voorleesprogramma ClaroRead wordt geïnstalleerd op de laptop en toegelicht. De leerling ontvangt een faciliteitenformulier waarop staat aangekruist op welke faciliteiten de leerling recht heeft. De leerling wordt door de mentor geïnformeerd over dyslexiefaciliteiten tijdens toetsen.

- **Mentor**

De mentor is op de hoogte van de dyslexie van de leerling en informeert de leerling over dyslexiefaciliteiten tijdens toetsen. De mentor is het aanspreekpunt van de leerling.

- **Docenten**

Docenten worden jaarlijks geïnformeerd over het dyslexiebeleid.

Alle docenten kunnen op SharePoint een overzicht vinden met namen van leerlingen met dyslexie en de daarbij behorende faciliteiten.

- **Ouders**

Ouders kunnen op het ouderportaal een PowerPointpresentatie vinden over het dyslexiebeleid, faciliteiten en websites die leerlingen met dyslexie zouden kunnen gebruiken.

Wanneer de orthopedagoog enkele testen afneemt op het gebied van lezen en/of spelling bij een leerling met signalen van dyslexie dan geven ouders hier vooraf toestemming voor. Na afloop ontvangen ouders een advies om wel of geen vervolgonderzoek te laten doen door een gespecialiseerde praktijk.

- **Aanspreekpunt ClaroRead**

Eén collega instrueert leerlingen en docenten en is het aanspreekpunt met betrekking tot ClaroRead.

- **Locatiemanagement (LMT)**

Het locatiemanagement onderschrijft de visie van het dyslexiebeleid.

Het locatiemanagement is op de hoogte van het aantal leerlingen met dyslexie.

De directie beoordeelt en ondertekent de aanvraag van de eindexamenleerlingen voor het gebruik van verklanking van de tekst en extra tijd. De ondersteuningscoördinator levert de lijst met faciliteiten aan.

- **Orthopedagoog**

De orthopedagoog is het aanspreekpunt voor het onderwijspersoneel met betrekking tot dyslexie.

Bij leerlingen met signalen van dyslexie neemt de orthopedagoog op school eventueel enkele testen af op het gebied van lezen en/of spelling en adviseert daarna om de leerling wel of niet verder te laten testen door een gespecialiseerde praktijk. Of de orthopedagoog verwijst meteen door naar een gespecialiseerde praktijk voor een dyslexieonderzoek.

De orthopedagoog verzorgt een heldere communicatie omtrent dyslexie naar de betrokken partijen.

De orthopedagoog geeft voorlichting aan leerlingen, ouders en docenten.

- **Ondersteuningscoördinator**

De ondersteuningscoördinator verzorgt het faciliteitenoverzicht op SharePoint.

Tot slot

Dyslexie is lastig, maar door een actieve en accepterende houding van zowel de leerling als de omgeving kan er goed mee worden omgegaan.

Door veel oefenen verdwijnt de dyslexie weliswaar niet, maar uw kind krijgt wel handvatten en vertrouwen om er mee om te leren gaan.

Voor vragen neem gerust contact op met de orthopedagogen of de ondersteuningscoördinatoren van het Maaswaal College.

Januari 2025

Maaswaal College

4. Bijlagen

Bijlage 1. Wat is dyslexie

Een dyslectische leerling is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal een BIG-registratie of door een orthopedagoog-generalist) een diagnose is gesteld. Deze laatst genoemde partij heeft geen BIG-registratie en wordt daarom vaak niet vergoed, maar een verklaring wordt wel erkend.

Een kopie van dit rapport dient in het leerlingdossier te zijn opgenomen.

De volgende definitie van dyslexie is inmiddels algemeen aanvaard:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.³

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en/of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfp opdrachten) en in de moderne vreemde talen.

Dyslexie, wat is dat?

Dyslexie betekent letterlijk: moeite hebben met leren lezen. Meestal wordt de term dyslexie in een breder verband gebruikt. Het gaat dan om problemen bij het leren lezen en spellen.

Dyslexie is een veel voorkomend, maar ook hardnekkig probleem. Onderzoekers stellen dat ongeveer 5% van de bevolking last heeft van deze stoornis.

Technisch leesprobleem

Dyslexie is een stoornis in het technisch lezen, niet in het begrijpend lezen. Dyslexie kan het begrijpend lezen wel belemmeren. Dit is het geval als het technisch lezen onevenredig veel aandacht en energie vraagt.

Dyslexie belemmert ook het vlot leren lezen. De meeste leerlingen met dyslexie leren uiteindelijk wel lezen, maar blijven trager lezen. Ze moeten er meer energie in steken en zijn sneller afgeleid dan de gemiddelde lezer. Dat gaat vaak ten koste van het begrip van wat gelezen is.

Hoe herkent u dyslexie?

Het belangrijkste kenmerk van dyslexie is dat er een hardnekkig probleem is bij het aanleren en vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau. Leerlingen met dyslexie hebben veel extra oefening nodig om het (technisch) lezen aan te leren.

Bij allochtone leerlingen die thuis hun moedertaal spreken, is herkenning van dyslexie op de basisschool extra moeilijk. Problemen met lezen en spellen worden vaak toegerekend aan de algehele problemen bij het Nederlands leren.

Algemene kenmerken

Hieronder volgt een opsomming van de meest voorkomende kenmerken van dyslexie.

Leerlingen met dyslexie kunnen moeite hebben:

- om het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t en k; s, f en g; eu, u en ui.
- om de klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'.
- om de aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord).
- met het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingregels.

³ Stichting Dyslexie Nederland, 2008

- met het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes.
- met het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen.

Problemen bij het lezen

De leesproblemen van leerlingen met dyslexie vallen het meest op tijdens het hardop lezen. Sommige leerlingen hebben een traag leestempo en lezen de woorden spellend. Andere leerlingen hebben een hoog leestempo, maar maken daarbij veel fouten door te raden. Er kan ook sprake zijn van een combinatie van beiden.

Problemen bij de spelling

Leerlingen met dyslexie maken langdurig veel spelfouten en hebben, om dat te voorkomen, veel steun nodig van spellingregels. Het kan zijn dat ze één bepaald woord op een bladzijde op verschillende manieren spellen. Leerlingen met dyslexie proberen vaak de spelling van specifieke woorden te onthouden. Dit is een enorme belasting voor het geheugen. Bovendien beklijft de kennis meestal niet, omdat ze het op een ongestructureerde manier in het geheugen opslaan.

Problemen bij het schrijven

Leerlingen met dyslexie schrijven vaak onleesbaar en door hun onzekerheid strepen ze goed geschreven woorden onnodig door.

Bij leerlingen die wel leesbaar schrijven, valt het trage schrijftempo op.

Signalen bovenbouw basisonderwijs

In de bovenbouw van de basisschool is het leesonderwijs erop gericht om leerlingen steeds meer woorden te leren lezen, steeds zelfstandiger te maken en door middel van lezen informatie op te laten doen en hun kennis uit te breiden. De signalen van dyslexie in de bovenbouw zijn te merken aan een toenemende weerstand tegen leestaken en/of toenemende faalangst en kenmerken die opvallen bij a) het hardop lezen, b) de spelling, c) het schrijven en d) taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale korte termijn geheugen.

A. Bij het hardop lezen valt op dat de leerling:

- te traag leest
- veel spellend leest
- veel fouten maakt door het raden van woorden
- een grote weerstand en/of faalangst tegen leesbeurten ontwikkelt.

B. Bij de spelling valt op dat de leerling:

- veel spelfouten maakt bij vrije schrijfoopdrachten
- vaak fonetisch spelt (letterlijk opschrijft wat hij hoort)
- de spellingregels slecht onthoudt
- zichzelf niet of nauwelijks corrigeert.

C. Bij het schrijven valt op dat de leerling:

- een traag schrijftempo heeft
- vaak een onleesbaar schrift heeft met veel doorhalingen (dit hoeft niet door een motorisch probleem te komen).

D. Bij het snel benoemen valt op dat de leerling:

- problemen heeft met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken zoals geschiedenis en topografie.

Signalen voortgezet onderwijs

Soms wordt dyslexie pas ontdekt als uw kind al naar het voortgezet onderwijs gaat. Dit kan komen doordat de basisschool het niet heeft herkend, of omdat de leerling zijn mogelijke dyslexie compenseert door zijn cognitieve capaciteiten.

In het voortgezet onderwijs vallen de leerlingen met signalen van dyslexie op omdat ze:

- heel veel nieuwe woorden tegelijk moeten leren en vaak onder tijdsdruk moeten presteren.
- moderne vreemde talen krijgen, waarbij de spellingregels vaak onduidelijk zijn.
- moeite hebben met het aanbrengen van structuur in het huiswerk.

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben problemen met:

- lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en nieuwe klank-teken koppelingen en ingewikkelde spellingafspraken in de moderne vreemde talen.
- het snel en accuraat lezen (decoderen) van teksten bij alle vakken.
- het snel en accuraat spellen (coderen) bij functioneel schrijven bij alle vakken.

De oorzaken van dyslexie

De precieze oorzaak van dyslexie weten we nog niet helemaal, maar wel is duidelijk dat het zich afspeelt in de hersenen. Het lijkt erop dat het hersengebied waar klanken aan schrifttekens worden gekoppeld, te zwak is aangelegd of moeilijk bereikbaar is.

De klankcodes worden daardoor onvolledig of incorrect in de hersenen verwerkt en minder goed in het geheugen opgeslagen. Het gevolg is dat deze ook minder goed uit het geheugen zijn op te halen om gekoppeld te worden aan het woordbeeld.

Duidelijk is dat mensen met dyslexie problemen hebben met de fonologische verwerking van taal en/of het snel benoemen van woorden.

Erfelijkheid

Het staat vast dat bij dyslexie sprake is van een erfelijke factor. Een kind dat één ouder heeft met dyslexie, heeft 40 tot 50% kans er ook aanleg voor te hebben. Bij twee dyslectische ouders ligt dit percentage rond de 80%.

Welke gevolgen heeft dyslexie?

Het niet snel kunnen technisch lezen en spellen heeft ernstige gevolgen in deze 'talige' maatschappij, waarin veel gelezen en geschreven moet worden. De belangrijkste gevolgen van dyslexie voor een kind zijn:

- Belemmeringen in het onderwijs

In het onderwijs moet veel gelezen en geschreven worden. Dit heeft ernstige gevolgen voor het volgen van onderwijs en belemmert leerlingen met dyslexie om hun capaciteiten te ontwikkelen. Veel leerlingen met dyslexie kiezen ook een onderwijsniveau dat lager is dan ze op grond van hun intelligentie aan kunnen.

- Sociaal-emotionele problemen

Dyslexie kan het gevoel van eigenwaarde van een leerling zwaar ondermijnen. Het kan tot frustraties leiden als de leerling voldoende intelligent is, maar het technisch lezen niet onder de knie krijgt, terwijl dit bij klasgenootjes probleemloos lijkt te verlopen. Ook kunnen motivatieproblemen ontstaan waardoor leerlingen geen zin meer hebben om het lezen te blijven oefenen, terwijl zij juist extra oefening nodig hebben om een minimaal leesniveau te halen.

- Vooroordelen

Voor alle duidelijkheid: dyslexie is beslist geen luiheid van leerlingen, geen gebrek aan intelligentie en geen modeziekte die bedacht wordt door veeleisende ouders. Ook is dyslexie geen speciale gave. Al kunnen leerlingen met dyslexie net als andere leerlingen wel talenten hebben op andere gebieden. Het is dan de kunst die talenten een kans te geven.

- Onzichtbare handicap

Dyslexie heeft niet alleen gevolgen voor het leren van de talen, maar ook voor vakken waarbij veel gelezen moet worden. Leerlingen met dyslexie moeten daar, in vergelijking met hun klasgenoten met eenzelfde intelligentie, onevenredig veel energie in steken. Het is daarom van belang bij alle vakken rekening te houden de lees- en spellingproblemen.

De gevolgen van dyslexie spelen niet alleen op school, maar ook tijdens een studie of beroepsopleiding en later op de werkvloer. In de huidige maatschappij is dyslexie dan ook een serieuze handicap/belemmering.

Meer informatie over dyslexie kunt u vinden op de website www.steunpuntdyslexie.nl. Daarnaast kunt u contact opnemen met een van de orthopedagogen of ondersteuningscoördinatoren van het Maaswaal College.

Bijlage 2. Dyslexie thuis

- **Uw kind steunen**

Het is fijn als uw kind zich thuis wat kan ontspannen, zich begrepen en gehoord voelt en zijn/haar verhaal kwijt kan. Emotionele steun is essentieel om te voorkomen dat kinderen met dyslexie in de knel komen. Ouders spelen hierin een grote rol.

Het is daarom belangrijk om open over alle aspecten van dyslexie te praten. Als de prestaties op school tegenvallen, voorkom dan dat uw kind het gevoel krijgt een teleurstelling te zijn voor u als ouder(s). Als uw kind dat voelt, zal het minder geneigd zijn om thuis emoties te uiten.

Vraag uw kind dus niet alleen 'wat heb je gedaan op school?' Maar vooral ook 'vond je het leuk op school?' Focus niet te veel op de leerprestaties, luister zonder vooringenomenheid naar uw kind en sluit een gesprek altijd positief af.

Dyslexie gaat nooit helemaal voorbij, maar ouders kunnen door een actieve bijdrage hun kind wel handvatten aanleren om beter met de dyslexie om te gaan.

Het advies is om dagelijks met uw kind minimaal 30 minuten te oefenen met taal en/of lezen (bijvoorbeeld door voor te lezen, samen de krant te lezen, zinnen tijdens het lezen af te maken, enz.).

Hieronder staan tot slot een aantal tips en websites vermeld die uw kind kunnen ondersteunen op het gebied van dyslexie.

- **Nederlands**

Juf Melis is docente Nederlands op een school voor voortgezet onderwijs. Haar website www.jufmelis.nl is een leuke geschikte website om te oefenen met de Nederlandse taal.

Uw kind kan spelling, grammatica, woordenschat en uitspraak oefenen op zijn/haar eigen niveau.

Daarnaast is www.cambiumned.nl een website om onder andere grammatica, spelling, woordenschat en lezen, schrijven en spreken te oefenen.

Via de website www.beterspellen.nl kunnen kinderen in het voortgezet onderwijs oefenen met spelling.

- **Woordjes leren**

Voor leerlingen met dyslexie is het leren van rijtjes en woordjes erg moeilijk. Het leren gaat gemakkelijker door bijvoorbeeld ergens een liedje van te maken of oefenstof in beelden of schema's vast te leggen.

Op internet staan diverse websites die uw kind kunnen helpen bij het leren van rijtjes en woordjes. Bekijk samen met uw kind websites en ontdek welke methode het beste aansluit bij de leerstrategie van uw kind. Informeer daarnaast bij de docenten op welke manier uw kind de woorden krijgt aangeleerd.

Voorbeelden van websites zijn:

www.studiego.com: een gratis online overhoorprogramma.

www.teach.nl: Teach 2000 is een online overhoorprogramma voor o.a. Engelse woordjes.

www.lereniseenmakkie.nl: een website met veel verschillende leerstrategieën.

www.ezelsbruggetje.nl: een website met veel voorbeelden van ezelsbruggetjes.

- **Pre-teaching**

Tijdens de vakantie, maar ook gedurende het schooljaar, kunt u uw kind helpen door de klas steeds één thema voor te blijven. Dit wordt pre-teaching genoemd. Door deze voorsprong zal uw kind met meer vertrouwen naar school gaan, omdat het weet wat er gaat gebeuren. Daarnaast blijft het voordeel van het herhalen gehandhaafd. Bespreek bij pre-teaching alvast het nieuw te behandelen onderwerp thuis voor, activeer voorkennis door te praten over wat uw kind al over dit onderwerp weet en lees eventueel samen al een stukje tekst.

- **Organisatie / planning**

Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite met ordenen en plannen. Ze verliezen het overzicht. Met relatief kleine ingrepen kunt u uw kind al helpen bij het bieden van structuur. Bijvoorbeeld bij de aanschaf van een schoolagenda kunt u rekening houden met de lay-out. Een schoolagenda met weinig afbeeldingen en met veel ruimte om te noteren, geeft uw kind houvast bij het noteren van het huiswerk. Thuis kunt u samen met uw kind zorgen voor een overzichtelijk bureau, een kast voor de schoolboeken enz. zodat hij of zij niet snel wordt afgeleid tijdens het maken en leren van het huiswerk.

Daarnaast zijn er diverse internetprogramma's die uw kind kunnen helpen bij het plannen van het huiswerk. Hieronder een aantal voorbeelden:

- **Computerprogramma Fences**

Fences is een gratis programma dat het bureaublad op de computer in vakjes indeelt, waarbinnen uw kind de iconen kan ordenen. De vakjes kunnen een naam krijgen. Hierdoor kan uw kind snel documenten of programma's vinden.

- **Leren is een makkie**

Op de website www.lereniseenmakkie.nl staan talrijke praktische tips op het gebied van leerstrategieën. Bijvoorbeeld: 'Goed gedoseerd' en 'Hoe bedwing ik paniek?'.

- **Mindmap**

Dit is een manier om vlotter en met beter resultaat te studeren. Hierbij worden kernwoorden en verbanden, die bij het thema horen, structureel in een schema weergegeven. Onder andere op de website www.lereniseenmakkie.nl is uitleg te vinden over het maken van een mindmap.

Bijlage 3. Normering spelfouten

Aangepaste normering spelfouten bij leerlingen met dyslexie

De normering: maximaal 1 punt aftrek op een 10 puntsschaal; conform de exameneisen.

Tip: omcirkel de spelfouten t.o.v. het doorstrepen van reguliere fouten.

Veel gemaakte spelfouten

Het meest kenmerkend is dat mensen met dyslexie hun eigen fouten niet als fouten herkennen. Er zit voor hen geen logica in taal. Het foutenbeeld verschilt daarbij per individu. De auditieve verwerking van klanken levert problemen op, dat wil zeggen dat de verwerking van spraakklanken in de hersenen niet optimaal verloopt. Hierdoor kunnen mensen met dyslexie vaak moeilijk verschillen horen tussen klanken in woorden (bijv. heus / huis, schuur / scheur, hoor / hor, veel / vijl). Het uiteenrafelen van een woord in klanken of klankgroepen bij het spellen, (herfst = h-e-r-f-s-t, fietsenmaker = fiet-sen-ma-ker) en het weer samenvoegen hiervan, verloopt problematisch. Dit heet auditieve analyse en auditieve synthese. Door de problemen met het auditief geheugen wordt de letterlijke volgorde van letters, van klanken of zelfs van woorden in een zin niet aangehouden. Dit geldt ook voor de volgorde van cijfers in een getal (17 of 71).

Bijlage 4. Begrippen

BIG-registratie	Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.
ClaroRead	Dyslexiesoftware voor het voorlezen van teksten.
Websites	De genoemde websites kunnen onderhevig zijn aan veranderingen.